

Απόφαση 420 / 2018 (Α1, ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ)

Αριθμός 420/2018

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Α1' Πολιτικό Τμήμα

ΣΥΓΚΡΟΤΗΘΗΚΕ από τους Δικαστές: Βασίλειο Πέππα, Προεδρεύοντα Αρεοπαγίτη (κωλυομένου του Αντιπροέδρου του Αρείου Πάγου Γεράσιμου Φουρλάνου), Γεώργιο Λέκκα, Αθανάσιο Καγκάνη, Ιωάννη Μπαλιτσάρη και Θωμά Γκατζογιάννη, Αρεοπαγίτες.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕ δημόσια στο ακροατήριό του, στις 6 Μαρτίου 2017, με την παρουσία και του Γραμματέα Γεωργίου Φιστούρη για να δικάσει την υπόθεση μεταξύ:

Της αναιρεσείουσας: Χ. χήρας Ι. Μ., κατοίκου ..., η οποία εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο της Αθανάσιο Θανόπουλο με δήλωση κατ' άρθρο 242 παρ. 2 ΚΠολΔ και δεν κατέθεσε προτάσεις.

Των αναιρεσιβλήτων: 1) Ε. συζύγου Δ. Κ., το γένος Η. Π., 2) Η. Κ. του Δ., 3) Π. Κ. του Δ., κατοίκων ..., οι οποίοι εκπροσωπήθηκαν από τον πληρεξούσιο δικηγόρο τους Νεκτάριο Λουκόπουλο και κατέθεσαν προτάσεις.

Η ένδικη διαφορά άρχισε με την από 18/12/2009 αγωγή των ήδη αναιρεσιβλήτων, που κατατέθηκε στο Μονομελές Πρωτοδικείο Καρδίτσας. Εκδόθηκαν οι αποφάσεις: 54/2014 οριστική του ίδιου Δικαστηρίου και 30/2016 του Εφετείου Λάρισας. Την αναίρεση της τελευταίας απόφασης ζητεί η αναιρεσείουσα με την από 12/4/2016 αίτησή της.

Κατά τη συζήτηση της αίτησης αυτής, που εκφωνήθηκε από το πινάκιο, οι διάδικοι παραστάθηκαν, όπως σημειώνεται πιο πάνω. Ο πληρεξούσιος των αναιρεσιβλήτων ζήτησε την απόρριψη της αιτήσεως και την καταδίκη του αντίδικου μέρους στη δικαστική δαπάνη.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Με την κρινόμενη αίτηση αναίρεσης προσβάλλεται η αντιμωλία των διαδίκων εκδοθείσα κατά την τακτική διαδικασία 30/2016 τελεσίδικη απόφαση του Μονομελούς Εφετείου Λάρισας, η οποία απέρριψε κατ' ουσίαν την έφεση που είχε ασκήσει η αναιρεσείουσα κατά της 54/2014 οριστικής απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Καρδίτσας, με την οποία είχε γίνει δεκτή εν μέρει η εναντίον της από 18.12.2009 αγωγή των αναιρεσιβλήτων για

καταβολή αποζημίωσης από αδικοπραξία. Η αίτηση αναίρεσης, ασκήθηκε νομότυπα και εμπρόθεσμα (άρθρα 495 και 564 παρ. 3 ΚΠολΔ).

Κατά την έννοια των διατάξεων των άρθρων 321, 322 και 324 ΚΠολΔ, η τελεσίδικη απόφαση αποτελεί δεδικασμένο, που δεν επιτρέπει να αμφισβητηθεί και να καταστεί αντικείμενο νέας δίκης το δικαίωμα που κρίθηκε και η δικαιολογητική σχέση, από την οποία αυτό έχει παραχθεί. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι να υπάρχει ταυτότητα νομικής αιτίας, δηλαδή διάταξης νόμου, η οποία αποτελεί τη μείζονα πρόταση του δικανικού συλλογισμού του και ιστορικής αιτίας, δηλαδή τα πραγματικά περιστατικά τα οποία συγκροτούν το πραγματικό της εφαρμοσθείσας κατά την προηγούμενη δίκη νομικής διάταξης και ήταν αναγκαία κατά νόμο για την κατάφαση ή άρνηση της διαγνωσθείσας έννομης συνέπειας, τα ίδια συγκροτούν το πραγματικό, όλο ή και μέρος της νομικής διάταξης που πρέπει να εφαρμοσθεί στη νέα δίκη του δικαιώματος που κρίνεται (ΑΠ 546/2017). Εξάλλου, από τις διατάξεις των άρθρων 914, 297, 298 ΑΚ προκύπτει ότι, για τη θεμελίωση ευθύνης προς αποζημίωση του αμέσως ζημιωθέντος λόγω αδικοπραξίας, απαιτείται συμπεριφορά παράνομη και υπαίτια, πρόκληση εξ αυτής ζημίας σε άλλον και αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της παράνομης και υπαίτιας συμπεριφοράς και της επελθούσας ζημίας. Όταν με την αδικοπραξία (θίγεται) ένα έννομο αγαθό, η προξενούμενη στην περιουσία ζημία, προέρχεται από την ολική ή μερική καταστροφή (βλάβη) του αγαθού αυτού. Έτσι, από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων και εκείνων των άρθρων 936, 974 και 1000 ΑΚ, επί βλάβης πράγματος, μπορεί να ζητήσει αποζημίωση για την καταστροφή ή χειροτέρευσή του, καθώς και χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, ο φορέας εμπραγμάτου δικαιώματος, πρωτίστως δε αυτός που έχει δικαίωμα κυριότητας του πράγματος, το οποίο προστατεύεται από τις διατάξεις των άρθρων 17 και 28 παρ.1 του Συντάγματος, 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ που κυρώθηκε με το ν.δ. 53/1974 και 999 επ. ΑΚ, το οποίο παρέχει στον κύριο το δικαίωμα να διαθέτει το αντικείμενο της κυριότητας κατ' αρέσκεια και να απολαμβάνει τα από αυτή δικαιώματα, αποκλείοντας κάθε ενέργεια άλλου. Ακόμη, δικαιούχος της αποζημιώσεως μπορεί να είναι ο επικαρπωτής, ο αγοραστής στον οποίο παραδόθηκε το πράγμα με τον όρο παρακρατήσεως της κυριότητος από τον πωλητή μέχρι της αποπληρωμής του τιμήματος, αλλά και ο νομέας αυτού, καθώς και ο μισθωτής και ο απλός κάτοχος ήτοι ο δυνάμει εννόμου σχέσεως μετά του νομέως δικαιούμενος σε φυσική εξουσίαση του πράγματος (ΑΠ 1233/1993), αφού για να επαναφέρουν τούτο στην προηγούμενη κατάστασή του, που θα τους επιτρέψει την τακτική του εκμετάλλευση και την απόλαυση των εξ αυτού ωφελημάτων, θα υποβληθούν σε δαπάνες. Εκείνος που αξιώνει την καταβολή αποζημίωσης για τη βλάβη πράγματος, θα πρέπει να επικαλεστεί την ιδιότητα που έχει στο πράγμα, ώστε να νομιμοποιείται ενεργητικώς προς αποζημίωση, αλλά και να μπορεί να υπολογιστεί το ποσό της αποζημίωσης που δικαιούται, καθόσον η έκταση της ζημίας που καθένας έχει υποστεί από τη βλάβη του πράγματος και συνεπώς το ύψος της αποζημίωσης που δικαιούται εξαρτάται από το δικαίωμα που έχει επ' αυτού. Την ύπαρξη του δικαιώματος αυτού θα πρέπει να διαγνώσει το δικαστήριο ώστε να επιδικάσει την αποζημίωση καθώς και να προσδιορίσει το ύψος της. Περαιτέρω, η τελεσίδικη απόφαση που εκδίδεται σε αγωγή νομής ακινήτου, δεν αποτελεί δεδικασμένο σε δίκη για την προστασία της κυριότητος, ακόμη και αν η τελευταία βασίζεται στη χρησικτησία, γιατί δεν υπάρχει ταυτότητα διαφοράς (ΑΠ 136/2015, ΑΠ 1470/2008). Τέλος, κατά το άρθρο 559 αρ. 16 ΚΠολΔ, λόγος αναίρεσης επιτρέπεται και

αν το δικαστήριο κατά παράβαση του νόμου δέχθηκε, μεταξύ άλλων, ότι υπάρχει ή δεν υπάρχει δεδικασμένο. Ο Άρειος Πάγος ελέγχει μόνο την "παράβαση νόμου", δηλαδή την ψευδή ερμηνεία ή εσφαλμένη εφαρμογή των περί δεδικασμένου διατάξεων σε σχέση με όσα γίνονται ανελέγκτως δεκτά, ήτοι αν αυτά συνιστούν την έννοια του δεδικασμένου, και, σε καταφατική περίπτωση, αν αυτό έχει την έκταση και τα αποτελέσματα που του προσέδωσε η απόφαση, ενώ διαφεύγει του αναιρετικού ελέγχου, ως κρίση περί τα πράγματα, η συνδρομή ή όχι των περιστατικών ως προς την ταυτότητα της διαφοράς και των διαδίκων (ΑΠ 644/2015). Αν η κρίση περί δεδικασμένου στηρίζεται επί διαδικαστικών εγγράφων για την εξακρίβωση της βασιμότητας ή μη του λόγου, ελέγχεται και η εκτίμηση του περιεχομένου τους, κατ' άρθρο 561 παρ. 2 ΚΠολΔ. Ο Άρειος Πάγος επισκοπεί και την απόφαση από τη οποία απορρέει το δεδικασμένο και ελέγχει με βάση αυτή, τη σχετική παραδοχή του δικαστηρίου (ΟΛΑΠ15/1998, ΑΠ 2068/2014). Στην προκείμενη περίπτωση, με τον πρώτο λόγο της αναίρεσης, η αναιρεσείουσα μέμφεται την προσβαλλόμενη απόφαση, ότι παρά το νόμο δέχθηκε ότι υφίσταται δεδικασμένο το οποίο πηγάζει από την 32/2008 απόφαση του Ειρηνοδικείου Καρδίτσας, ως προς το δικαίωμα κυριότητας των αναιρεσίβλητων επί του επίδικου τοίχου και επί του δικαιώματος αυτού στήριξε τη νομιμοποίησή τους για την αξίωση αποζημίωσης συνεπεία αδικοπραξίας της αναιρεσείουσας, η οποία κατέστρεψε τον τοίχο αυτό, αναγνωρίζοντας ότι ως επικαρπώτρια η πρώτη και ψιλοί κύριοι οι δεύτερος και τρίτος, του μανδρότοιχου αυτού δικαιούνται της αποζημίωσης, μολονότι το άνω δικαίωμα τούτων επί του τοίχου αμφισβητήθηκε από την αναιρεσείουσα, η οποία ισχυρίστηκε ότι ο μανδρότοιχος αποτελεί μεσοτοιχία. Από την παραδεκτή, κατ' άρθρο 561 παρ. 2 ΚΠολΔ, επισκόπηση της ως άνω απόφασης και των διαδικαστικών εγγράφων, προς διακρίβωση της βασιμότητας του αναιρετικού λόγου, προκύπτουν τα ακόλουθα: Επί της από 31.3.2005 αγωγής των ήδη αναιρεσβλήτων κατά της αναιρεσείουσας απευθυνόμενης ενώπιον του Ειρηνοδικείου Καρδίτσας και ύστερα από επίκληση δικαιώματος νομής επί του αναφερόμενου μανδρότοιχου και την προσβολή του δικαιωμάτων τους με την εκτιθέμενη συμπεριφορά της (καταστροφή αυτού και κατάληψη του εδαφικού τμήματος στο οποίο ήταν κτισμένος), ζητούσαν να αναγνωριστούν συννομείς επ' αυτού, να υποχρεωθεί η αναιρεσείουσα να αποδώσει σ' αυτούς τη νομή του μανδρότοιχου, να επαναφέρει τα πράγματα στην πρότερη κατάσταση και να απαγορευθεί στους αναιρεσίβλητους κάθε αντιποίηση της νομής τους στο μέλλον, το δε δικαστήριο με την 32/2008 απόφαση που εξέδωσε, πράγματι αναγνώρισε την πρώτη αναιρεσίβλητη οιονεί νομέα και τους δεύτερο και τρίτο αυτών νομείς του μανδρότοιχου και της εδαφικής έκτασης που καταλάμβανε, υποχρέωσε την αναιρεσείουσα να αποδώσει την οιονεί νομή και νομή στους δικαιούχους των δικαιωμάτων επ' αυτού αναιρεσίβλητους και να επανακατασκευάσει τον καταστραφέντα μανδρότοιχο. Κατά της απόφασης αυτής, η ηττηθείσα αναιρεσείουσα άσκησε έφεση ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Καρδίτσας, το οποίο με την 22/2012 απόφαση, απέρριψε κατ' ουσίαν την έφεση και τους πρόσθετους λόγους έφεσης. Σύμφωνα με τα ανωτέρω γενόμενα δεκτά η απόφαση αυτή που αναγνώρισε τους αναιρεσίβλητους νομείς του μανδρότοιχου, δεν αποτελεί δεδικασμένο για το δικαίωμα κυριότητας των τελευταίων επ' αυτού. Εξάλλου, στην ένδικη υπόθεση, επί της από 1.2.2010 αγωγής των αναιρεσίβλητων, με την οποία αξίωσαν την καταβολή σ' αυτούς αποζημίωσης για την καταστροφή του ως άνω μανδρότοιχου, καθώς και χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, εκδόθηκε από το πρωτοβάθμιο Μονομελές Πρωτοδικείο Καρδίτσας η 54/2014 οριστική απόφαση με την οποία έγινε εν

μέρει δεκτή η αγωγή. Επί της ασηθείσας από την αναιρεσείουσα έφεσης κατά της απόφασης αυτής, εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, η οποία δέχθηκε τα ακόλουθα: "Η πρώτη ενάγουσα είναι επικαρπώτρια και οι λοιποί ενάγοντες ψιλοί συγκύριοι από ποσοστό 1/4 εξ αδιαίρετου έκαστος ενός οικοπέδου μετά της επ' αυτού πλινθόκτιστης οικίας που κείται στην πόλη της Καρδίτσας επί της οδού ... και συνορεύει ανατολικά με ιδιοκτησία κληρονόμων Χ. Σ., δυτικά με ..., βόρεια με ιδιοκτησία της μητέρας της εναγομένης και νότια με ιδιοκτησία Α. Π.. Η Σ. συζ. Δ. Π., μητέρα της εναγομένης είναι κυρία ομόρου ακινήτου εμβαδού 716,40 τ.μ. περίπου. Μεταξύ των δύο ακινήτων υπήρχε πλινθόκτιστος τοίχος μήκους 12,28 τ.μ., πλάτους 60 εκ. και ύψους 3 μ. ο οποίος ανήκε αποκλειστικά στην ιδιοκτησία των εναγόντων αφού ήταν κτισμένος επί του εδάφους του ακινήτου τους και δεν αποτελούσε μεσοτοιχία όπως ισχυρίζεται η εναγομένη όλα δε τα ανωτέρω έχουν κριθεί τελεσίδικα μετά την έκδοση της υπ' αριθ. 32/2008 απόφασης του Ειρηνοδικείου Καρδίτσας που αναγνώρισε την πρώτη ενάγουσα οιονεί νομέα και τους δύο λοιπούς ενάγοντες συννομείς της επιδικίας έκτασης και την απόρριψη της ασηθείσας κατ' αυτής εκ μέρους της εναγομένης έφεσης και των πρόσθετων λόγων αυτής δυνάμει της υπ' αριθ. 22/2012 απόφασης του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Καρδίτσας. Επίσης με τις ανωτέρω αποφάσεις υποχρεώθηκε η εναγομένη να αποδώσει στους ενάγοντες τη νομή του ως άνω τμήματος ακινήτου και να ανεγείρει το μανδρότοιχο κατά το μέρος που κατέρρευσε ήτοι να τον ανεγείρει με υλικά πλίνθους ή με πέτρα, να τον στερεώσει και να τον υποστυλώσει όπως ήταν προηγουμένως, να αφαιρέσει από το έδαφος το σιδερένιο πάσσαλο που τοποθέτησε δίπλα από την αυλόπορτα της οικίας τους και να τοποθετήσει άλλο τσιμεντένιο δοκάρι και να αφαιρέσει όλο το τσιμέντο που έβαλε καθόλο το βόρειο θεμέλιο του μανδρότοιχου και όλα τα ανωτέρω υπό την επίβλεψη και με σχέδιο ειδικού αρχιτέκτονα μηχανικού σε περίπτωση δε αρνήσεώς της επέτρεψε να προβούν οι ενάγοντες στις ως άνω ενέργειες με δαπάνες της εναγομένης. Κατόπιν οι ενάγοντες άσκησαν αίτηση λήψεως ασφαλιστικών μέτρων νομής στο Ειρηνοδικείο Καρδίτσας επί της οποίας εκδόθηκε η υπ' αριθ. 250/2005 απόφαση που αναγνώρισε τους αιτούντες νομείς του επιδικίου τμήματος ακινήτου και υποχρέωσε την καθής στην επαναφορά των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση. Η ως άνω δε απόφαση κατέστη τελεσίδικη δυνάμει της υπ' αριθ. 11/2006 απόφασης του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Καρδίτσας. Οι ενάγοντες επίσης κατέθεσαν μήνυση και ασκήθηκε σε βάρος της εναγομένης ποινική δίωξη για φθορά ξένης ιδιοκτησίας η οποία εκδικάστηκε από το Μονομελές Πρωτοδικείο Καρδίτσας, οπότε οι ενάγοντες παραστάθηκαν ως πολιτική αγωγή αξιώνοντας χρηματική ικανοποίηση λόγω της ηθικής βλάβης που υπέστησαν το ποσό των 40 ευρώ με επιφύλαξη να ασκήσουν πλήρως τα δικαιώματά τους στα πολιτικά δικαστήρια. Το ως άνω δικαστήριο κήρυξε την κατηγορουμένη ένοχη για το ως άνω αδίκημα, επιβάλλοντας σ' αυτήν ποινή φυλάκισης 4 μηνών με αναστολή της ποινής επί τριετίας η αξία δε της φθοράς κρίθηκε ότι ανέρχονταν στο ποσό των 18000 ευρώ. Επίσης επιδικάστηκε στους πολιτικώς ενάγοντες χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης το αιτούμενο ποσό των 40 ευρώ σε έκαστο. Η εναγομένη άσκησε κατά της ως άνω απόφασης έφεση η οποία τέθηκε στο αρχείο κατ' άρθ. 12 ν. 4032/2012. Η εναγομένη στις 31.3.2005 υπέβαλε έγγραφη αίτηση προς το Πολεοδομική Γραφείο του Δήμου ... με αριθ. πρωτ.3.2005 με την οποία ανέφερε ότι στις 29.3.2005 κατέρρευσε κατά το ήμισυ ο πλίνθινος τοίχος που βρίσκεται βόρεια της ιδιοκτησίας της, ιδιοκτησίας Δ. Κ., ότι τα μπάζα είναι στον άυλειο χώρο του οικοπέδου της και ότι ο εναπομένον τοίχος είναι ετοιμόρροπος και ότι υπάρχει κίνδυνος πρόκλησης ατυχήματος

και γι' αυτό ζητούσε να γίνει εκ μέρους του αρμοδίου υπαλλήλου της Πολεοδομίας Καρδίτσας αυτοψία προκειμένου να πράξει τα δέοντα. Πράγματι μετά την ως άνω καταγγελία μετέβη τριμελής επιτροπή της Διεύθυνσης Πολεοδομίας Καρδίτσας στο επίδικο ακίνητο προκειμένου να διενεργήσει αυτοψία και διαπίστωσε ότι πρόκειται για παλαιό ισόγειο ωμοπλινθόκτιστο βοηθητικό κτίσμα σχήματος τραπεζίου του οποίου ο βόρειος φέρων τοίχος έχει ημικαταρρεύσει και ως εκ τούτου υπάρχει στατική ανεπάρκεια αυτού καθώς και ότι το κτίσμα είναι επικινδύνως ετοιμόρροπο και πρέπει να κατεδαφισθεί μέχρι την επιφάνεια του εδάφους. Η πρώτη ενάγουσα πιεζόμενη από την κατάσταση που είχε δημιουργηθεί κατασκεύασε στη θέση του καταρρεύσαντος μαντρότοιχου νέο τοιχίο από τοιμέντο και τοιμεντολίθους πλην όμως η εναγομένη στις 28.8.2006 κατήγγειλε την πρώτη ενάγουσα για αυθαίρετη κατασκευή υποβάλλοντας στο Α.Τ. Καρδίτσας έγκληση σε βάρος της τελευταίας για παράβαση του άρθ. 17 ν. 1337/83 και η πρώτη ενάγουσα παραπέμφθηκε στο Μονομελές Πλημμελειοδικείο Καρδίτσας προκειμένου να δικαστεί ως κατηγορούμενη για την ως άνω πράξη η δε δίκη εκκρεμεί. Όλα, λοιπόν, όσα αφορούν το ιδιοκτησιακό καθεστώς του επιδικού τμήματος ακινήτου όπου ήταν κατασκευασμένος ο μαντρότοιχος καθώς και η καθαίρεση τμήματος αυτού από την εναγομένη και η υποχρέωσή της για την αποκατάσταση των ζημιών έχουν κριθεί τελεσίδικα και δεν δύναται να επανεξετασθούν από το παρόν Δικαστήριο αφού καλύπτονται από το δεδουλευμένο απορριπτομένων των αιτιάσεων της έφεσης που αφορούν το ιδιοκτησιακό καθεστώς της επίδικης έκτασης και της μη εμπλοκής της στην κατεδάφιση του μαντρότοιχου και ως εκ τούτου της μη υποχρέωσής της επανακατασκευής αυτού.Περαιτέρω αποδείχθηκε ότι η εκκαλουμένη δέχθηκε ότι οι ενάγοντες υπέστησαν ηθική βλάβη από την αδικοπρακτική συμπεριφορά της εναγομένης και επιδίκασε ως χρηματική ικανοποίηση στην πρώτη ενάγουσα το ποσό των 6000 ευρώ και στους δύο λοιπούς ενάγοντες το ποσό των 4000 ευρώ σε έκαστο. Από όλα τα ανωτέρω αποδεικτικά μέσα αποδείχθηκε ότι η εναγομένη ενήργησε παράνομα και υπαίτια σε βάρος των εναγόντων, οι οποίοι ενεπλάκησαν σε δικαστικούς αγώνες, υποβλήθηκαν σε δικαστικά έξοδα, αμοιβές δικηγόρων κ.λ.π. ενώ παράλληλα προσβλήθηκε το δικαίωμα ιδιοκτησίας τους, αγαθό που προστατεύεται και συνταγματικά με αποτέλεσμα να υποστούν μείωση της τιμής και της υπόληψής τους. Η όλη συμπεριφορά της εναγομένης προκάλεσε στενοχώρια και θλίψη στους ενάγοντες ενώ ταλαιπωρήθηκαν ψυχικά και σωματικά αν ληφθεί υπόψη δε ότι η πρώτη ενάγουσα είναι νεφροπαθής που υποβάλλεται σε αιμοκάθαρση. Λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών τέλεσης της γενομένης αδικοπραξίας, της θλίψης και της ταλαιπωρίας των εναγόντων, της κοινωνικής και οικονομικής κατάστασης των διαδίκων μερών πρέπει να επιδικασθεί στους ενάγοντες το ποσό των 6000 ευρώ στην πρώτη εξ αυτών και το ποσό των 4000 ευρώ σε έκαστο των δύο λοιπών εξ αυτών, ποσά που κρίνονται εύλογα ως κρίθηκε πρωτοδίκως". Με αυτά που δέχθηκε το Εφετείο, με εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή των περί δεδουλευμένου διατάξεων δέχθηκε ότι υπάρχει δεδουλευμένο από την 32/2008 απόφαση του Ειρηνοδικείου Καρδίτσας, για την υπόθεση που έκρινε και ειδικότερα ως προς το δικαίωμα κυριότητας επί του επίδικου μαντρότοιχου στο οποίο θεμελιώνονταν η αξίωση της αγωγής για καταβολή αποζημίωσης, αφού η τελεσίδικη αυτή απόφαση που εκδόθηκε σε αγωγή νομής του μαντρότοιχου, δεν αποτελεί δεδουλευμένο στη δίκη για την καταβολή της αποζημίωσης, ως προς το δικαίωμα κυριότητας επ' αυτού, και σύμφωνα με όσα ανελέγκτως έγιναν δεκτά, αυτά δεν συνιστούν την έννοια του δεδουλευμένου. Επομένως, το δικαστήριο της ουσίας κατά παράβαση του νόμου δέχθηκε ότι υπάρχει δεδουλευμένο και ο

σχετικός δεύτερος λόγος της αναίρεσης, από το άρθρο 559 αρ. 16 ΚΠολΔ, είναι βάσιμος. Από το άρθρο 932 ΑΚ προκύπτει ότι αν το δικαστήριο της ουσίας δεχθεί ότι από αδικοπραξία κάποιου προκλήθηκε ηθική βλάβη στον παθόντα, μπορεί να επιδικάσει χρηματική ικανοποίηση, με σκοπό να επιτευχθεί μία υπό ευρεία έννοια αποκατάσταση της ηθικής βλάβης αυτού. Το ύψος της χρηματικής ικανοποίησης θα καθοριστεί με βάση τους κανόνες της κοινής πείρας και λογικής, έτσι ώστε ο παθών να απολαύει μία δίκαιη και επαρκή ανακούφιση και παρηγοριά, χωρίς από το άλλο μέρος, να εμπορευματοποιείται η προσβληθείσα ηθική αξία και να επεκτείνεται υπέρμετρα το ύψος της αποζημίωσης για ηθική βλάβη, που δεν μπορεί να αποτιμηθεί επακριβώς σε χρήμα. Κριτήρια δε για τον προσδιορισμό του "εύλογου" ποσού είναι εκείνα τα στοιχεία που αποτελούν τα πλέον πρόσφορα μέσα για την εκπλήρωση του εν λόγω σκοπού της διάταξης και κυρίως: το είδος και η βαρύτητα της ηθικής προσβολής, η περιουσιακή, κοινωνική και προσωπική κατάσταση των μερών και κυρίως του παθόντος, η βαρύτητα του πταίσματος του δράστη (στον βαθμό που επηρεάζει την ένταση της ηθικής βλάβης), η βαρύτητα του τυχόν συντρέχοντος πταίσματος του θύματος, οι όλες ειδικότερες συνθήκες πρόκλησης της ηθικής βλάβης. Τα στοιχεία αυτά πρέπει να οδηγούν τον δικαστή να σχηματίσει την κατά το άρθρο 932 ΑΚ εύλογη κρίση του, όχι κατά τις υποκειμενικές του ανέλεγκτες αντιλήψεις, αλλά κατ' εφαρμογή του αντικειμενικού μέτρου που θα εφάρμοζε και ο νομοθέτης, αν έθετε ο ίδιος τον κανόνα αποκατάστασης της ηθικής βλάβης στην ατομική περίπτωση. Συνάγεται δε το αντικειμενικό αυτό μέτρο από τον ανωτέρω σκοπό του άρθρου 932 ΑΚ και, μέσω αυτού, από την όλη κλίμακα των υπερκείμενων σκοπών του συστήματος αποζημίωσης λόγω αδικοπραξίας του ΑΚ. Η κρίση του δικαστηρίου της ουσίας, όσον αφορά το ύψος της επιδικαστέας χρηματικής ικανοποίησης αποφασίζεται (κατ' αρχήν αναιρετικώς ανέλεγκτα), με βάση τους ισχυρισμούς και τα αποδεικτικά στοιχεία που θέτουν στη διάθεσή του οι διάδικοι. Επιβάλλεται όμως, σε κάθε περίπτωση να τηρείται, κατά τον καθορισμό του επιδικαζόμενου ποσού, η αρχή της αναλογικότητας ως γενική νομική αρχή και δη αυξημένης τυπικής ισχύος (άρθρα 2 παρ. 1 και 25 του ισχύοντος Συντάγματος) με την έννοια ότι η σχετική κρίση του δικαστηρίου, δεν πρέπει να υπερβαίνει τα όρια όπως αυτά διαπιστώνονται από τα δεδομένα της κοινής πείρας και την κοινή περί δικαίου συνείδηση σε ορισμένο τόπο και χρόνο, που αποτυπώνονται στη συνήθη πρακτική των δικαστηρίων. Τούτο, διότι μια απόφαση, με την οποία επιδικάζεται ένα ευτελές ή υπέρμετρα μεγάλο ποσό, ως δήθεν εύλογο κατά την ελεύθερη κρίση του δικαστηρίου, προς αποκατάσταση της ηθικής βλάβης, ευτελίζει, στην πρώτη περίπτωση, (όσον αφορά τον παθόντα), το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου, και στην δεύτερη, (όσον αφορά τον υπόχρεο), το δικαίωμα της περιουσίας του, αφού το δικαστήριο επεμβαίνοντας στη διαφορά μεταξύ ιδιωτών πρέπει, όπως προαναφέρθηκε, να τηρεί μια δίκαιη ισορροπία ανάμεσα στα αντιτιθέμενα συμφέροντα, με παράλληλη προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Στο σημείο αυτό σημειώνεται ότι η έννοια της αναλογικότητας είναι έννοια αυστηρότερη του "εύλογου" και συνακόλουθα το "εύλογο" εμπεριέχεται αναγκαίως στο "ανάλογο". Άλλωστε την αρχή αυτή, υπό την προεκτεθείσα έννοια, εκφράζει και η υπερνομοθετικής ισχύος διάταξη του άρθρου 1 του πρώτου πρόσθετου πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, υπό την έννοια ότι πρέπει να υπάρχει μία ανεκτή σχέση αναλογικότητας μεταξύ των χρησιμοποιούμενων μέσων και του σκοπού που επιδιώκει κάθε μέτρο, το οποίο αποστερεί ένα άτομο από θεμελιακό δικαίωμά του, όπως από την ιδιοκτησία του. Ενόψει όλων αυτών, η κρίση του δικαστηρίου της ουσίας, ως προς το ύψος του ποσού της επιδικασθείσας χρηματικής ικανοποίησης, πρέπει

να ελέγχεται αναιρετικά, για το αν παραβιάζεται ευθέως ή εκ πλαγίου (άρθρο 559 ΚΠολΔ, αναλόγως από τους αρ. 1 ή 19), η αρχή της αναλογικότητας (άρθρο 2 παρ. 1 και 25 του Συντάγματος) υπό την προεκτεθείσα έννοια, αλλά και όταν διαπιστώνεται υπέρβαση από το δικαστήριο της ουσίας των ακραίων ορίων της διακριτικής του ευχέρειας (ΟΛΑΠ 10/2017, ΟΛΑΠ 9/2015). Στην προκείμενη περίπτωση, με τον τρίτο λόγο αναίρεσης, η αναιρεσείουσα προσάπτει στην προσβαλλόμενη απόφαση, πλημμέλεια εκ των αρ. 1 και 19 του άρθρου 559 ΚΠολΔ, με την αιτίαση ότι παραβίασε ευθέως και εκ πλαγίου την καθιερωμένη από τις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1 και 25 του Συντάγματος αρχή της αναλογικότητας. Σύμφωνα με τις προεκτεθείσες παραδοχές της προσβαλλόμενης απόφασης, το Εφετείο που καθόρισε τη χρηματική ικανοποίηση των αναιρεσίβλητων λόγω της ηθικής βλάβης αυτών από την αδικοπραξία της αναιρεσείουσας στα προαναφερθέντα ποσά, παραβίασε, με το να μην εφαρμόσει, την αρχή της αναλογικότητας του άρθρου 25 παρ. 1 του Συντάγματος, καθόσον τα επιδικασθέντα ως άνω ποσά, δεν τελούν σε σχέση ανεκτής αναλογίας με την ηθική βλάβη που δέχθηκε ότι υπέστησαν οι αναιρεσίβλητοι, υπό τις περιστάσεις που προαναφέρθηκαν και κατά την κοινή πείρα, τη δικαστηριακή πρακτική και την περί δικαίου συνείδηση, υπερβαίνουν και μάλιστα καταφανώς τα συνήθως επιδικαζόμενα σε παρόμοιες περιπτώσεις, ανερχόμενα σε πολύ μεγαλύτερα ποσά από την προκληθείσα ζημία. Επομένως, ο τρίτος λόγος της αναίρεσης, από το άρθρο 559 αρ. 1 ΚΠολΔ, είναι βάσιμος.

Κατ' ακολουθία των ανωτέρω και κατά παραδοχή των δεύτερου και τρίτου λόγων της αιτήσεως, ενώ παρέλκει η έρευνα των λοιπών λόγων αυτής, πρέπει, να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση στο σύνολό της και να παραπεμφθεί η υπόθεση, στο ίδιο Εφετείο, εφόσον είναι δυνατή η συγκρότησή του από δικαστές άλλους, εκτός εκείνων που δίκασαν. Επίσης, μετά την παραδοχή της αναίρεσης, πρέπει να διαταχθεί η επιστροφή του παραβόλου που κατατέθηκε από την αναιρεσείουσα για την άσκηση αυτής, κατά την άσκηση της αίτησης αναίρεσης και επισυνάφθηκε στη σχετική ...2016 έκθεση κατάθεσης της Γραμματέα του Εφετείου Λάρισας, στην καταθέσασα (άρθρο 495 παρ. 4 ΚΠολΔ). Τα δικαστικά έξοδα της αναιρεσείουσας, η οποία παραστάθηκε μεν στη δίκη, αλλά δεν κατέθεσε προτάσεις, θα επιβληθούν, κατά παραδοχή του σχετικού αιτήματός της, σε βάρος των αναιρεσίβλητων, λόγω της ήττας των (άρθρα 176, 183 και 191 ΚΠολΔ), κατά τα αναφερόμενα στο διατακτικό.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Αναιρεί την 30/2016 απόφαση του Μονομελούς Εφετείου Λάρισας.

Παραπέμπει την υπόθεση, προς περαιτέρω εκδίκαση, στο ίδιο Εφετείο, το οποίο θα συγκροτηθεί από δικαστές άλλους, εκτός εκείνων που δίκασαν.

Διατάσει την επιστροφή στην αναιρεσείουσα του παραβόλου που κατατέθηκε.

Επιβάλλει σε βάρος των αναιρεσίβλητων τα δικαστικά έξοδα της αναιρεσείουσας, τα οποία ορίζει στο ποσό των πεντακοσίων (500) ευρώ.

ΚΡΙΘΗΚΕ και αποφασίστηκε στην Αθήνα στις 9 Ιανουαρίου 2018.

Ο ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΗΣ και νυν Πρόεδρος Αρείου Πάγου Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΔΗΜΟΣΙΕΥΤΗΚΕ στην Αθήνα σε δημόσια συνεδρίαση, στο ακροατήριό του, στις 27 Φεβρουαρίου 2018.

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ